

Advies Archeologische Monumentenzorg 2015-nr. 54

Beoordeling van een archeologisch rapport

Bevoegd gezag: Gemeente Geldrop-Mierlo
Dhr. J. van de Zanden
Postbus 10101
5660 GA Geldrop

Datum: 26-5-2015

Locatie: Loeswijk te Mierlo, gemeente Geldrop-Mierlo

Project: *Loeswijk, Mierlo, gemeente Geldrop-Mierlo. Inventariserend veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek, oppervlaktekartering en karterend booronderzoek (ArcheoPro Archeologisch rapport nr. 15010), auteurs R. Exaltus en J. Orbons, conceptversie 8 mei 2015.*

Van: Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)
Keizer Karel V Singel 8, 5615 PE Eindhoven
Postbus 8035, 5601KA Eindhoven
Mevr. drs. Ria Berkvens
Tel. 088-3690638
E-mail: R.Berkvens@odzob.nl

Inleiding

Op 21 mei 2015 ontvingen wij van de gemeente Geldrop-Mierlo het verzoek om het aangepaste rapport *Loeswijk, Mierlo, gemeente Geldrop-Mierlo. Inventariserend veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek, oppervlaktekartering en karterend booronderzoek* (ArcheoPro Archeologisch rapport nr. 15010), auteurs R. Exaltus en J. Orbons, conceptversie 8 mei 2015, te beoordelen. Het bureauonderzoek had tot doel informatie te verwerven over bekende en te verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde archeologische verwachting op te kunnen stellen. Het inventariserende veldonderzoek bestond uit een oppervlaktekartering en karterend booronderzoek met als doel het toetsen van de archeologische verwachting door de intactheid van de bodem vast te stellen en de eventueel aanwezige archeologische resten en/of vindplaatsen te inventariseren.

Samenvatting van het plan en het rapport

Onderzoekskader RO: Omgevingsvergunning wijziging bestemming en activiteit bouwen Grootte plangebied: 2100 m ² Onderzoekperiode: maart 2015 Opdrachtgever: gemeente Geldrop-Mierlo Opdrachtnemer: ArcheoPro
--

Het plangebied ligt aan de oostrand van de bebouwde kom van Mierlo en ten westen van de straat Loeswijk. Het gebied ligt momenteel braak. Binnen het plangebied is de bouw van een woning voorzien.

Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied op een dekzandrug en bestaat de bodem uit een hoge zwarte enkeergrond met grondwatertrap VI. Volgens de gemeentelijke archeologische beleidskaart ligt het plangebied binnen een zone met een hoge verwachting vanwege de ligging

binnen een historische lint. Archeologisch onderzoek is hier noodzakelijk bij bodemingrepen groter dan 250 m² en dieper dan 30 cm onder maaiveld. Er zijn voor het plangebied geen archeologische waarnemingen of onderzoeksmeldingen bekend. Wel zijn uit de directe omgeving vondsten bekend die duiden op bewoning in de late prehistorie, Romeinse tijd, Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Vooral de aangetroffen bewoning uit de late Middeleeuwen net ten westen in de aansluitende nieuwbouwwijk Loeswijk zijn van belang hier.

Uit het onderzoek naar historisch kaartmateriaal komt naar voren dat het plangebied in 1832 onbebouwd is en in gebruik is als bouwland. Het gebied ligt net ten noorden van het historische gehucht Loeswijk. De situatie is tot 2009 nog hetzelfde: van oudsher ligt het gebied aan de rand van een open akker, waarbij het gebied geregeld wordt opgedeeld in kleinere percelen weiland en akker, met steilranden en houtwallen.

Het op basis van de bureaustudie opgestelde verwachtingsmodel komt erop neer dat er een lage tot middelhoge verwachting voor bewoning uit het Laat-Paleolithicum tot en met de vroege Middeleeuwen geldt en een hoge verwachting voor bewoning uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Bij het booronderzoek zijn 11 boringen gezet met zowel een 2 cm guts als een 15 cm-edelmanboor. Het opgeboorde sediment is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm en geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Langs de noordoostrand van het plangebied was een greppel aanwezig waarvan de wanden zijn geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Het zuidelijke deel van het plangebied was nog niet zo lang geleden geploegd maar ondertussen wel goed uitgeregend. Hier is derhalve een oppervlaktekartering uitgevoerd. Bij deze kartering zijn alleen fragmenten geglaazuurd aardewerk uit de negentiende en de twintigste eeuw aangetroffen, die waarschijnlijk als afvalmateriaal over het terrein zijn verspreid.

Uit de resultaten van het met de zandguts verrichte onderzoek blijkt dat een groot deel van het plangebied recent, dertig tot veertig centimeter is opgehoogd. Deze ophoging hangt waarschijnlijk samen met de recente bouw van een nieuwe woonwijk pal ten westen van het plangebied. Verder blijkt uit de resultaten van het booronderzoek dat de bodem binnen het plangebied oorspronkelijke uit een ruim veertig centimeter dikke bouwvoor bestond met daaronder een enkele decimeters dikke AC-horizont. Hieronder was licht geoxideerd dekzand aanwezig dat naar beneden toe overgaat in lemig, ongeoxideerd zand. Behalve op de boorpunten 6, 7, 9, 10 en 11, is de bodem tot minimaal een halve meter in de oorspronkelijke C-horizont verstoord. Dit betekent dat de kans op de aanwezigheid van (resten van) grondsporen, met name op de westelijke helft van het plangebied, bijzonder klein is. Op de overige delen van het plangebied zijn ondanks de hoge boordichtheid van ruim veertig boringen per hectare en het zeven van het met een megaboer opgeboorde zand, overigens volstrekt geen relevante archeologische indicatoren aangetroffen die op de aanwezigheid van dergelijke sporen zouden kunnen wijzen. De enige zeefvondsten zijn afkomstig uit de verstoorde toplagen en laten zien dat deze in de twintigste eeuw ontstaan moeten zijn. Niettemin kan niet worden uitgesloten dat binnen het plangebied losse archeologische vondsten of grondsporen aanwezig zijn. Deze kunnen informatie geven over de historie van deze specifieke locatie in Mierlo en kunnen interessant zijn voor de lokale geschiedenis. Om deze reden verdient het aanbeveling om zowel de aanleg- en bouwactiviteiten, die op een niveau dieper dan 40 cm onder maaiveld in het plangebied plaatsvinden, te laten begeleiden door amateurarcheologen.

Selectieadvies

Het rapport is na de eerste beoordeling op diverse punten aangepast. Eerder archeologisch onderzoek in de directe omgeving van het plangebied maakt duidelijk dat hier sporen te verwachten zijn van bewoningsactiviteiten uit de Late Middeleeuwen. Omdat de verwachte verstoring die samenhangt met de realisatie van één huis beperkt is, is de kans groot dat er enkel (fragmenten van) sporen van greppels, kuilen, wegenstructuur, akkerwallen, steilranden en bewoning zullen worden aangesneden. De kans op behoudenswaardige waardevolle vindplaatsen is daarmee klein. De meerwaarde van zo'n archeologisch onderzoek weegt ons inziens niet op tegen de te maken kosten.

Een archeologisch onderzoek door een erkend opgravingsbedrijf op basis van een door de gemeente geaccordeerd Programma van Eisen achten wij in dit geval dan ook niet noodzakelijk. Er is echter wel kans op het aantreffen van losse archeologische vondsten of grondsporen. Deze kunnen wel informatie geven over de historie van deze specifieke locatie in Mierlo en kunnen interessant zijn voor de lokale geschiedenis. Wij verzoeken u dan ook om zowel de aanleg- en bouwactiviteiten, welke op een niveau dieper dan 40 cm onder maaiveld in het plangebied plaatsvinden, te laten begeleiden door amateurarcheologen. Onder 'amateurarcheologen' verstaan wij vrijwilligers die archeologisch werk verrichten en aangesloten zijn bij een archeologische vereniging en/of heemkundekring. Deze voorwaarde zal aan de te verlenen vergunning gehangen moeten worden, om te voorkomen dat alsnog zonder toezicht gegraven zal worden.

Voor archeologische begeleiding (het 'leesbaar maken van archeologische sporen bij niet archeologische graafwerkzaamheden') is geen vergunning nodig. Het verder afwerken van sporen (zoals scherven en kuilen uitgraven) valt onder opgraven en daar is voor uitvoering door amateurarcheologen een vergunning voor nodig van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Aan deze toestemming worden voorwaarden verbonden, bijvoorbeeld voor rapportage. Indien vervolgens archeologische sporen worden aangetroffen, waarvan men redelijkerwijs kan vermoeden dat het gaat om een zaak van algemeen belang wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde, dient deze vondst verplicht gemeld te worden bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Indien noodzakelijk kan dan alsnog professioneel archeologisch onderzoek afgedwongen worden.

BIJLAGE 1

Toetsingsprocedure

Rapportages worden door de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant getoetst aan de in de archeologische monumentenzorg voorgeschreven kwaliteitsnormen en aan de in de beroepsgroep gangbare gedragscodes m.b.t. onafhankelijkheid en proportionaliteit. De conclusies en aanbevelingen zijn getoetst aan de verwachte waarde van de locatie en aan de verhouding tot de bestaande en de te verwachten verstoring van het bodemarchief. Indien deze toetsing leidt tot aanbevelingen om het rapport te verbeteren, hebben deze aanbevelingen alleen betrekking op meetbare kwaliteitsaspecten en niet op zaken die binnen het domein van de integriteit en wetenschappelijke verantwoordelijkheid van de rapporteur vallen. Selectie- en beleidsadviezen van de toetser zijn onderscheiden van die van de auteur van het rapport.

Bij de toetsing is – waar nodig – gebruik gemaakt van de volgende documenten:

- Erfgoedkaarten SRE
- RCE database Archis II
- Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.2 en 3.3
- Checklist SIKB beoordeling IVO verkennend, karterend en waarderend
- Checklist SIKB beoordeling PvE
- Leidraad Archeologische Standaard Boorbeschrijving
- Leidraad Archeologisch Onderzoek Beekdalen
- Leidraad IVO Karterend Booronderzoek
- Minimum- en onderzoekseisen Provincie Noord-Brabant t.b.v. archeologisch vooronderzoek in de vorm van inventariserend en waardestellend boor- en proefsleuvenonderzoek (versie 02/01/2007)
- Nationale Onderzoeksagenda Archeologie
- MemoRIA 6 en 8
- Literatuur m.b.t. de regio voorzover die aanwezig is in de bibliotheek van het Archeologisch Centrum in Eindhoven
- Gedragscode van de Vereniging van Nederlandse Archeologen